

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. I. An Confeßio Externa sit Actus Fidei, & Quando Obliget?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

aliò divertendo sæpe possint tentationes depelli, & fortè faciliùs. Immo ut tentationes scrupulorum (quæ utique sunt firmi in fide, & apprehensiones seu incidentias timent esse dubitationes voluntarias) mitigentur, & imaginatio turbata quiescat, convenit actum positivum fidei ab iis non elici, sed potius imaginationes veluti fallas & somnia confectum; cum aliàs magis videri fiat imaginatio & major vexa.

Denique non est credibile, neque communiter apprehenditur esse obligationem positivè elicendi actum fidei, quotiescumque res aliqua fidei sufficienter proponitur. Aliàs sanè jugiter elicendi essent actus fidei ad singulas propositiones sacri textus, Canonum Conciliorum &c. dum quis in Scripturæ aut Conciliorum lectione se exercet. Essetque præceptum istud difficillimum. Neque ex ullo capite sufficienter probatur.

78. Qui differant credere Deo, credere Deum & credere in Deum.

Pro fine hujus Disputationis quaeritur, an & quomodo actus fidei distinguantur per hoc, quod est credere Deo, credere Deum, & credere in Deum? Resp. passim ex *D. Thoma q. 2. art. 2.* nos credere Deum tamquam objectum materiale, quatenus credimus ipsum esse: credere Deo tamquam motivo, quatenus credimus aliquid propter ejus auctoritatem: credere

verò in Deum tamquam finem fidei; quatenus voluntas actum credendi refert in Deum tamquam finem. Quod posterius membrum conforme est *Augustino Tract. 29. in Joandicenti: Quid est credere in Deum? Credendo amare, credendo in eum cre. & ejus membris incorporari.* Juxta quod peccatores crederent Deum & Deo, non tamen in Deum. Sed quamvis hæc conformia appareant proprietati verborum, non tamen ita phrasi Scripturæ, quæ solet duo posteriora membra confundere: nam *Joan. 12.* dicitur: *Ex principibus multi crediderunt in eum;* qui tamen justus non erat: utpote qui propter Pharizæos non constitebantur Christum (ut ibidem additur) adeoque amando non tendebant in ipsum. Deinde *ad Rom. 4.* dicitur: *Credidit Abraham Deo:* & tamen paulò post subditur: *Credenti in eum, qui justificat impium,* ubi videtur ista sumi pro synonymis. Quod etiam fit *1. Joan. 5.* *Qui credit in Filium Dei, habet testimonium Dei in se: qui non credit Filio, mendacem facit eum &c.* Et *Exod. 14.* ubi Latina habent: *Crediderunt Domino & Moysi servo ejus,* in Hebræo est: *In Deum & in Moysen.* Ex quibus apparet credere Deo, & in Deum ordinariè confundi: prout etiam credere Deum & in Deum sæpe confunduntur.

DISPUTATIO OCTAVA.

De Externo Actu seu Confessione Fidei.

QUESTIO I.

An Confessio Externa sit Actus Fidei, & Quando Obliget?

1. Externa confessio est actus fidei.

EXTERNA fidei confessio juxta omnes Theologos est actus fidei. Sicut è contrariè externa fidei negatio contrariatur fidei, & est actus externus infidelitatis, externæ quæ falsæ fidei professio est externa hæresis, fidei opposita, & tamquam talis ab Ecclesia punitur. Quod tamen non ita est intelligendum, quasi ipsa eliciatur ab habitu fidei, vel imperetur ab interiori assensu fidei. Nam externa confessio consistit in actione aliqua quoad substantiam naturalem potentie locomotivæ, à qua elicitur sive producitur locutio, scriptio, nutus aut aliud opus protestativum fidei internæ; adeoque non elicitur ab habitu interno intellectu, quia ipse est fides. Assensus quoque fidei, veluti actus intellectus, non habet imperare actibus externis; sed hoc est officium voluntatis per volitionem imperantis aliis potentiis.

Non est proprius actus ejus elicitus aut imperatus.

Itaque est actus fidei, neque propriè elicitus, neque propriè imperatus, sed est actus imperatus per volitionem confitendi exterioris, quæ quidem volitio habet specialem honestatem (quamvis alioquin ex motivo diversarum aliarum virtutum v. g. charitatis, veracitatis, fortitudinis &c. possit elici, & consequenter externa confessio ex motivo earumdem imperari) eam nimirum, quam habet volitio credendi sicut enim honestum est velle credere, sic & velle confiteri; & consequenter ipso credere & confiteri est similis honestas objectiva, fundata in excellentia divina Veritatis, cui loquenti sicut honestum est interiùs assentiri, sic & exteriùs in loquela aliisque signis, juxta illud Apostoli *2. Cor. 4.* *habentes autem eundem spiritum fidei sicut scriptum est, credidi propter quod locutus sum: & nos credimus propter quod & loquimur.*

Unde confessio dici potest actus fidei, primò ratione similis honestatis. Secundò, quia spectat cum fide ad eandem virtutem voluntatis, ex qua voluntas imperat, tum credere, tum confiteri. Tertio, quia confessio externa est signum fidei internæ, & cum ea quid unum, sicut locutio seu propositio vocalis cum interna seu mentali.

Quarto,

Qu. 1. An confessio externa sit actus fidei, & quando obliget. 157

Quarto, quia ex ratione sua seu specie refertur ad finem fidei, qui est inhære condecienti firmiter Primæ Veritati; sicut junium est actus virtutis abstinentiæ, quia ex se refertur ad ejus finem, qui est compescere carnis concupiscentias. Simile quid est in externo contemptu, qui est verus actus contemptus: qui quidem interiùs confisit in quadam indigna æstimatione intellectu; quam consequitur volitio eadem intellectu æstimationem prodendi exterius per signa interioris contemptus, quocum censetur constituere moraliter unum actum & completum contemptum.

Quod attinet præceptum confessionis fidei, ipsum aliud est divinum, aliud Ecclesiasticum. Ecclesiasticum fundatur in Canonibus sive Ordinamentis, quibus universim aut certo generi personarum præscribitur emittenda professio fidei. Præter eas verò, quæ in particularibus Provinciis facti potuerunt aut factæ sunt, extat sollemnis Constitutio præscribens professionem juratam fidei omnibus provis de beneficiis curatis, aut de canonicatibus & dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus *Trentino sess. 24. c. 12. de Reform.* Eadem professio injungitur promotis in Episcopos, Archiepiscopos &c. *sess. 25. c. 2. de Reform.* Quod Pius IV. Motu proprio *Injunctionum nobis* extendit ad Prælatos monasteriorum seu locorum regularium, etiam ordinum Militarium, ac insuper idem Pius IV. Motu proprio *In sacrosancta* ad omnes Doctores, Magistros, Regentes & alios quocumque cuiuscumque artis & facultatis professores, idque sub penis gravissimis.

Estque juxta *Rodriguez To. 2. q. 99. reg. 9. 73. art. 2.* & reliquos communiter hæc profitendi obligatio indubie gravis, tum ratione gravissimæ materiæ, & finis (qui est major securitas habendi rectores, magistros &c. sanæ fidei) tum ratione gravissimi momenti præcipiendi. Quamvis in pluribus Religionibus non videatur Constitutio recepta quoad Prælatos, qui non solent ibidem emittere professionem fidei; quæ tamen interdum ex peculiaribus Constitutionibus emittitur à quolibet ante emissionem Votorum monasteriorum.

Potestque ob absentiam aut impedimentum juxta *Navarrum, Sanchez, Azorium, Barbosa* & alios (ut citat & sequitur *Castro Lago de fide disp. 1. punc. 19.* contra Nonnullos) probabilius fieri, saltem regulariter, per Procuratorem, juxta communem regulam ceterorum actuum aut contractuum, atque etiam ipsius juramenti c. *fin. de Juram. Calumnia in 6.* Et c. *1. §. Verum, de Statu regular.* Et si conveniens sit, ut professio fiat per propriam personam.

Præceptum divinum Confessionis fidei exprimitur *Matth. 10: Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in caelis est.*

Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo, qui in caelis est. Idem reperitur *Luca 12: Omnis qui cumque confessus fuerit me coram hominibus, & Filius hominis confitebitur illum coram Angelis Dei: qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram Angelis Dei.* Et *Luca 9.* dicitur: *Qui me erubuerit & meos sermones, hunc Filius hominis erubescet cum venerit in Majestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum.* Idem significatur ad *Rom. 10.* *Si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, & in corde tuo credideris, quod Deus illius suscitavit à mortuis, salvus eris: corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Unde *Augustinus l. de Fide & Symbolo c. 1* rectè dixit: *Fides officium à nobis exigit & cordis & linguæ; sub officio linguæ velut principali signo expressivo omnem exteriorem confessionem intelligens.*

In præfatis potè Scripturis duplex præceptum continetur, unum affirmativum, aliud negativum: hoc vetat fidem negari aut aliquid contrarium confessioni fidei fieri, obligatque ad semper & pro semper (de quo postea) Istud præcipit poni actum exteriorem confessionis fidei, obligatque non pro semper, sed pro aliquo solo tempore aut circumstantiis; de quo in præfatis quæstione.

Huc autem præceptum quando ratione sui obliget, regulariter satisfit à Christiana fidei professoribus per frequentes actus fidei protestativos jugiter occurrentes. Nam in primis adulti baptizandi de fide interrogantur, & respondent, ex ritu Ecclesiæ. Eademque professio emittitur ab iis, qui redeunt vel noviter accedunt ad fidem & Ecclesiam Catholicam, immo satis continetur in hoc, quòd ad Ecclesiæ gremium admitti petant. Parvuli usu rationis adepto fidem incipiunt profiteri admittendo instructionem in mysteriis fidei; eademque addiscendo, formando crucem; recitando Symbolum &c. Quod & faciunt adulti, qui insuper audiendo missam, confitendo, communicando, aliisque jugiter fidei signa edendo, veris fidem profitentur & manifestant, prout exigit visibilis unio & collegatio fidelium membrorum ejusdem mystici corporis. Dixi, *Si quando ratione sui obliget*: Nam oppositum non improbabile cenlet *Wiggers q. 3. num. 75.* quamvis *num. 74.* præmittat, aliud quoque esse probabile: tum quia id æquitas naturalis postulat: tum quia fides interna per se aliquando obligat, ergo & externa, hominem præsertim sensibilem, qui per fidem adhære debet visibili Ecclesiæ, quod sine exteriore confessione fidei nequit fieri.

Extra casus ordinarios posset alicui occurrere necessitas fidem exterius profiteri, quando ejus confessio foret necessaria aut valde utilis ad aliorum conversionem aut in fide confirmationem. Quo tamen casu confessio.

4. Professio fidei à quibus emittenda jure Ecclesiastico.

5. Idem sub gravi obligatione.

6. An possit fieri per procuratorem.

6. Præceptum divinum confessionis fidei exprimitur

7. Idem duplex, affirmativum scilicet & negativum.

8. Affirmativum in casibus ordinariis satis impletur à fidelibus.

9. Si quando ratione sui obliget, quod contrarietur.

9. Qui obliget ex charitate proximi.

feffionem omittens videtur solum peccare cōtra charitatem proximi, quemadmodum omittens impedire peccatum proximi cōtra castitatem non peccat contra castitatem, sed charitatem proximi. Nec est fundamentum statuendi in præsenti aliam specialem virtutis fidei obligationem, quidquid nonnulli dixerint.

Regula generalis de hoc præcepto.

Generaliter autem statuitur post *D. Thomam* 2. 2. q. 3. art. 2. à Doctōribus Scholasticis tempus necessarium confitendi fidem, quādo aliās subtraheretur honor debitus Deo, aut utilitas proximo impendenda; puta (inquit *D. Thomas sup.*) si aliquis interrogatus de fide taceret, & ex hoc crederetur non habere fidem, vel quod fides non esset vera, vel quod alii per ejus taciturnitatem averterentur à fide; quod quidem prudentiæ Christianæ judicio definitum est. Aliās autem quando honor Dei aut salus proximi non periclitatur, seu quando non urget necessitas alterius virtutis v. g. religionis aut charitatis, non est obligatio confessionis fidei, cui saltem non sit sufficienter absque prævicationis periculo per ordinaria religionis exercitia satisfactum.

10. *Interrogatus de fide quando non censetur respondere.*

Specialis verò difficultas movetur de casu, quo de fide quis interrogatur. Et quidem communis Doctrina habet, non esse obligationem confitendi fidem extra casum scādali aut necessitatis proximorum, si interrogatur quis à privatis hominibus hæreticis seu infidelibus; qui utique potestate inquirendi de fide aut religione carere nōcuntur, ut proinde eorum interrogationes veluti vexæ importunorum hominum de rebus ad eos non spectantibus possunt negligi aut contemni, regeundo v. g. quod hoc ad ipsos non spectet. At quando à potestate publica v. g. Rege, Præsīde, Magistratu, quis interrogatur de fide, controversia est. Plurimi affirmant. Varii cum *Coninck, Lorca, Castro Palao d. d. de fide punc.* 14. n. 3. negant.

An teneatur, si interrogatur auctoritate publica, disputatur.

11. *Variis casibus practici resolvuntur.*

Illud apud omnes indubitatum est, non posse (ut infra ostendetur) aliquem sic amphibogicè aut cum restrictione respondere, ut appareat fidem negasse. Præterea dum generale instituitur examen, v. g. mandatur ut in turba hominum Catholici immixti se manifestent, non videtur quis obligari se prodere, cum sic tantum occultet fidem, non negem nisi spectatis circumstantiis (quæ prudenti judicio cōsiderandæ sunt) merito Alii suspicarentur eum fidem deseruisse: etsi enim non semper tenearis te aliis fidelem ostendere, saltem non potes te positivè ostendere infidelem. Præterea si ex declinatione particularis examinis aut taciturnitate intelligeretur etiam quoad apparentiam solius exterioris quis fidem negasse, indubiè teneretur confiteri. Quandoque enim ratione circumstantiarum taciturnitas censetur esse tacita fidei negatio,

v. g. si dum interrogaris, an sis Christianus, alio pro te respondente quod non, taceas, nec ullum signum indignationis ostendas. Item quando multi simul interrogantur an sint Christiani, & aliis multis id negantibus, pauci aliquot inter eos tacent. Quando etiam multi festinanter rogantur, an parati sint negare fidem, & quibusdam id negantibus, aliis autem annuentibus, aliqui tacent, & ob hoc inter eos qui parati sunt negare in cathalogum referuntur.

Verum talis negatio præcisè ex taciturnitate non necessariò intelligitur; uti nec, si rogatus diceres, quid tua interest? quid me interrogas? Immo talis responsio est potius interrogantis contemptus, quàm fidei negatio. Et sicut posset responsio fugà declinari, quid ni taciturnitate aut aliqua elusione? Honor quoque Dei aut proximorum salus non necessariò urgetur concurrat (qui si urget, quæstio cessaret) sed solum consequitur ex confessione notitia aut non habita ab examinantibus, qualis sit nimirum interrogati fides.

Hæc tamen Doctrina (quæ spectat à ratione speculative satis probabilis est) quoad praxim vix potest conducere: cum taciturnitas vel elusio vix possit prodelle, sed potius tyrannum exacerbare; possit autem signum præbere inconstantiae in fide, & (sicut examina ejusmodi sunt publica) grave scandalum, nec pro gloria fidei sit talis procedendi modus. Unde in praxi censendum potius esset, talem sine ambiguitate debere fidem profiteri. Quod exempla omnium Martyrum confirmant, qui ducti ad Reges & Præsīdes ex instinctu fidei eam palam professi sunt. Potuissentque Deus, sive Christus ita fieri præcepisse, ut quavis Tyranni id agant contra jus & per nefas, Christiani tamen sic examinati testimonium fidei & nomini suo præbeant, unde magna gloria Christo est nata accedere. Et faverit illud *Marci 8. Qui enim me confusus fuerit, & Filius hominis confundetur eum* Et *Luce 9. Qui me erubuerit, & meos sermones, hunc Filius hominis erubescet, cum venerit in majestate sua.* Videtur enim Christum erubescere, qui publicè auctoritate interrogatus eum non audeat confiteri.

Notandum tamen licitum semper fuisse Fidelibus, aut integris aliquibus Ecclesiis datà pecunià seu vectigali impetrare à Præsīdibus seu ministris Imperatorum, ne cogentur ad sacrificandum aut negandam fidem (quod etiam tempore *Tertulliani* sic bat, qui post defectionem suam, ideo non curandus, istos Vectigales dampnat. *l. de fuga*) Etsi enim non liceat testimonium emere sacrificii per te facti, ut alii existiment te fecisse quod non fecisti (quod agebant Libellatici à Patribus reprehensi) licet tamen vexam iniquæ actionis tibi imponendæ redimere, dum nil ex tua parte accedit fidei

12. *Præcisè taciturnitas non est signum negationis fidei, nisi nec interrogations elusio, esse publica potestate fiat.*

13. *Quid præcisè judicandum de casu quo interrogatur quis à publica potestate.*

14. *An liceat pecuniis aut precibus resistere v. g. amargensium ad respondendum de fide &c.*

fidei confessioni contrarium. Upde in Anglia & Hibernia tacite potuerunt Catholici pecuniis redimere, ne ad conciones & cœnas Calvinisticas cogereur accedere. Idemque est de supplicatione facta, ne subiciantur examini, aut ardeantur ad respondendum de fide: id enim non est negare fidem, sed confessionem (quæ non semper obligat) declinare, tacite ipsi nuando & profitendo fidem suam, quam ne maculet, aut Magistratum irritet, cupit istâ occasione non profiteri. In certa tamen circumstantia posset id non licere, v.g. si multi de fide interrogentur, aliis eminus adstantibus & non audientibus, & quicumque eam non negarent, conjicerentur in carcerem, tunc tali deprecatione dimissus putaretur ab omnibus negasse fidem: atque ita modus ejus agendi aliis esset signum negationis fidei; cum tamen non possimus ita respondere, seu nos gerere, ut aliis appareat nos fidem negasse.

15. Confessio nem fidei in persecutione declinare per se loquendo licitum.

Petes, an tempore persecutionis liceat ordinari & per se confessionem fidei, ad quam ab hostibus vocatur, fugâ declinare? Resp. Aff. Est de fide contra *Tertullianum lib. de Fuga*, quem scripsit contra Ecclesiam post suam defectionem. Probatur exemplo centum Prophetarum, qui persecutionem Iesabel fugientes erant absconditi 3. Reg. 18. Et Eliæ persecutionem ejusdem fugientis, ibidem c. 19. Et Pauli Damasco per sportam fugientis *Act. 9.* Et Petri divinitus liberati, Herodemque fugientis *Act. 12.* Immo ipsius Christi (qui tamen propriâ virtute poterat compellere persecutores) fugientis Herodem seniore verlus Ægyptum *Matth. 2.* & Judæos volentes eum lapidare *Joan. 8.* & volentes eum interficere c. 11. Unde & ipse apertis verbis alios idem facere docuit *Matth. 10.* inquit: *Cum autem persequerentur vos in civitate ista, fugite in aliam.* Quæ verba non solum intelligi debere de Apostolis (ut vult *Tertullianus*) sed de omnibus fidelibus, probant antecedentia & consequentia; immo verba proximè præcedentia vix conveniunt Apostolis: *Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium, & insurgent filii in parentes &c.* Et hic semper fuit totius Ecclesiæ sensus, ut patet ex doctrina Sanctorum Patrum, & præsertim *Augustini lib. 1. contra Epistolam Gaudenti Donatista cap. 20.* Et *Athanasii* in insigni *Apologia pro sua fuga*, qui etiam illustre hujus rei exemplum præbuit. Ratio est: quia fugere non est fidem etiam implicitè negare, sed potius eam ipso facto profiteri, tantum scilicet eam æstimando, ut exilium præferatur ejus negationi. Unde fugiens declinat, & merito, potentiam Tyranni, ignarus divinæ ordinationis de se factæ, potius quàm subterfugiat confessionem fidei, im-

mo ipsâ fugâ confessionem aliquam facit. Adde talem fugam sæpè convenientem esse, tum ut imbecillitati tuæ, tum ut aliorum saluti prospicias. Quæ proinde locum habeat, etiam suppositâ captivâ. Quod insuper confirmat exemplum Petri è carcere per Angelum e ducti, sicque effugientis manum Herodis *Act. 12.* Nec obstant improbata discipulorum fuga tempore passionis Christi: non enim fuga quoad substantiam erat illicita, sed ad summum in ea improbatur diffidentia quædam & inconstantia fugientium consilio Christi non expectato, idque juxta Nonnullos cum verò defectu in fide.

16. Immo aliquando præceptum est.

Immo fuga tempore persecutionis potest aliquibus interdum esse in præcepto. Sic enim homo privatus conscius imbecillitatis suæ, ac timens, ne ob tormenta in confessione fortè deficiat, tenetur fugere, si possit: tum ne prodigat suam vitam corporalem sine spe magni fructus spiritualis: tum propter periculum defectionis à fide, quod vitare debet, sicut ipsam defectionem.

Etiam Pa- storibus.

Similiter fugere tenetur Pastor, vel alius reipublicæ Christianæ multum utilis (quantumvis in Domino confidat, quod confessionem posset sustinere) si ipse specialiter ad necem quærat, & ex ejus continuata præsentia non dependeat notabilis Fidelium utilitas; quin è contrâ putetur absens, aut hæc persecutione cessante posse Ecclesiæ & Christiano populo multum prodesse: quia charitas, quam sibi & proximo debet, omnino postulat, ut vitam suam sibi & aliis conservet.

Nec obstant verba Christi *Joan. 10.* *Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis.* *Mercenarius autem & qui non est Pastor, cui non sunt oves propriae, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit:* quia Christus non vituperat simpliciter eum qui fugit, sed qui dimittit oves, & fugit; ut bene ostendit *Augustinus Epist. 180.* in nostro autem casu Pastor non dimittit oves: quia supponitur vel eas absens sufficienter posse curare, vel se alios præsentem, qui eas debito modo curent.

17. Interdum tamen illicitum.

Insuper nonnullis quandoque fuga in persecutione est illicita. Interdum enim ex aliorum fugi, proximis grave damnum spirituale imminet, præponderans curæ, quam vitæ corporali quisque aliis tenetur impendere; quod damnum aliqui ex charitate, aliqui insuper ex justitia tenentur à proximo avertere. Unde non potest Pastor tempore persecutionis fugere, si non sit alius, qui oves curet: tunc enim locum habet illud Christi supra; ut *Epist. 180.* citatâ ex eo loco docet *Augustinus.* Idem dicendum est de eo, qui non est Pastor, v.g. de aliquo Religioso: si enim non possit absque gravi detrimento spirituali proximorum fugere, tenetur manere juxta illud

illud 1. Joan. 3. *Et nos debemus pro fratribus animas ponere: quia videlicet spirituale bonum proximi debet proponi vitæ corporali propriæ.*

18. *Incedum est liberum, siue fugere, siue manere.*

Denique interdum nonnullis fuga in persecutione potest esse libera, sic ut tantum sit consilii, aut fugere aut non fugere. Nam si quis tam forti animo, ut cum Dei adiutorio confidat se posse confessionem sustinere, & non sit populo necessarius, possitque se sine scandalo subducere; nihilominus ejus præsentia putetur allatura spiritualem utilitatem aliis, nec ex ejus morte, si obveniat, notabilia incommoda sint secutura, poterit tunc talis negligere vitam corporalem pro laudabili confessione, & honore Christi Domini, & utilitate spirituali, tum sua, tum proximorum. Quod etiam exemplo variorum martyrum confirmatur. Quia tamen non est ex justitia obligatus eam impendere proximis, nec ejus præsentia est eis absolute necessaria; hinc ad illud non obligatur. Quid autem in talibus occasionibus consultius fiat, aut non fiat, secundum S. Spiritus instinctum & Christianam prudentiam est dijudicandum.

Q U Æ S T I O II.

De Præcepto Negativo Confessionis Fidei.

19. *Fidem in persecutione posse negari, variis hæretici senserunt.*

Idem inus retentam tempore persecutionis posse exterius negari, censuerunt olim Gnostici apud Tertullianum in *Scorpiaco* c. 1. *Samsita*, seu *Helcesata* apud Eusebium l. 6. *Hist. Eccles. cap. 28.* Quod etiam videntur sensisse *Priscillianista*, qui teste *Augustino* *Hæresi* 70. propter occultandas contaminationes & turpitudines suæ sectæ, habent in suis dogmatibus hæc verba *Jura, perjura, secretum pandere noli.* Eundem errorem superiori sæculo resuscitarunt *Anabaptista* & *Libertini*. Estque in praxi apud multos Politicos hujus temporis, & Judæos in locis non libris.

20. *Fides oppositum docet. Patet ex Scriptura.*

Verum certâ fide tenendum est, nullo casu, ne quidem metu mortis aut alterius incommodi, posse fidem, etsi corde retentam, negari exterius. Patet ex Scriptura *Matth. 10.* ubi cum dixisset Christus, non esse timendos Tyrannos, qui occidunt corpus, subdit: *Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum &c. Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo.* Postea sequitur: *Qui invenit animam suam, id est, qui vitam servat negando Christum in persecutione, perdet eam: & qui perdidit animam suam seu vitam propter me seu (ut *Marci* 8. dicitur) Evangelium, inveniet eam in gloria scilicet cælesti. Similia habentur *Lucæ* 9. Et ad hæc respicere vide-*

tur *Apostolus* 2. *ad Timoth. 2.* dicens: *Si negaverimus eum, Christum, scilicet metu mortis aut terrore persecutionis, & ipse negabit nos, id est, non agnoscat pro suis.*

Idem patet ex perpetuo sensu Ecclesiæ, quæ gravissimum semper censuit esse delictum lapsorum in confessione fidei. Unde in lapsos postea poenitentes rigidè olim animadvertibat Ecclesia; ut patet ex *Concilio Elberitano can. 1. 2. & 3. Anagyra* no per multa capita, *Nicano* c. 1. 10. & 11. Hinc tot miliones Martyrum potius quævis tormenta passi sunt, quam in confessione fidei deficerent, eam aliquo modo negando. Eundem consensum exhibent Scripta Patrum, *Tertulliani in Scorpiaco* c. 1. Et *lib. de Corona militis. Cypriani Epist. 10. ad Clerum* dicentis esse summum delictum, etiam iudicio ipsorum lapsorum. Et *Epist. 11. ad Marcum*, & 12. *ad Plebem* appellantis gravissimum & extremum delictum. *Basilii Hom. 19. in Gordium Martyrem*, & aliorum.

21. *Ex perpetuo sensu Ecclesiæ ac Patrum.*

Ratio est: quia negatio ista est mendacium perniciosum, quo gravis irrogatur injuria Fidei, seu Primæ Veritati, quatenus ita tacite saltem asseritur, fidem Christianam non esse veram, adeoque doctrina Christi cum suo auctore falsitatis arguitur. Deinde sicut reverentia divinæ auctoritatis exigit, ut ei non simus increduli in corde, sic etiam ut ei in signis exterioribus non repugnemus, neque fidem denegemus.

Et ratione.

Est porro indifferens, utrum negatio fiat verbis, scriptis, nutibus, aliisve signis; ut per se patet. Similiter perinde est, si ve fidem Christianam directè & explicitè neges, dicendo eam esse falsam aut dubiam, eamque totam vel aliquem articulum ejus; si ve id facias indirectè & implicitè, ut g. approbando contrariam vel partem ejus; dicendo te Judæum, Calvinistam &c. nisi fortè in casu quo hæc non significarent conditionem religionis, ut in simili statim dicam de nominibus *Papistæ* &c. Ratio est: quia in assertionem fidei quæ contraria est fidei Catholicæ involvitur negatio fidei nostræ; contrarium enim involvit negationem contrarii. Idem est de eo, qui diceret se nescire, an fides Catholica sit vera, aut necessaria ad salutem. Qui etiam diceret se non esse Papistam, Catholicum, fidelem, Christianum, Christi discipulum &c. omnes enim Catholici semper reputarunt tales verè fidem negasse. Estque id manifestum ex facto Petri, Christum, seu se esse Christi discipulum negantis, Et plane in morali æstimatione pernicæ est, si ve fidem Christianam quis neget explicitè, si ve implicitè.

22.

Perinde est, siue verbis, siue aliis signis; siue directè & explicitè, siue indirectè & implicitè, siue des negetur.

Monet tamen *Sanchez* l. 2. *Summa* c. 4. num. 8. non fore negationem fidei, si præmissa vocabula ratione circumstantiarum significarèt non cultorem fidei Christianæ, sed

23. *Quo sensu accepta vermina Papistæ, Fidei &c. possint sed*